JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

PHILIPPE LÉGER

30 päivänä kesäkuuta 2005 [1]

1. Kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset käsittelevät hakemusta, jonka on esittänyt toisessa jäsenvaltiossa tutkinnon suorittanut henkilö ja joka koskee lupaa saada harjoittaa ammattia, jonka harjoittamiseen ryhtymisen edellytyksenä on tutkinnon suorittaminen, voivatko nämä viranomaiset rajoittaa myöntämäänsä lupaa siten, että se koskee ainoastaan niitä tähän ammattiin kuuluvia tehtäviä, jotka hakijan tutkinto kattaa lähtöjäsenvaltiossa sovellettavan lainsäädännön mukaan, eikä muita tehtäviä, jotka kuuluvat kyseisen ammatin piiriin vastaanottavassa jäsenvaltiossa sovellettavan lainsäädännön perusteella? Mikäli tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, saako vastaanottava jäsenvaltio vapaasti jättää tällaisen mahdollisuuden käyttämättä?

2. Nämä ovat pääpiirteissään kysymykset, jotka Tribunal Supremo (Espanja) on esittänyt riita-asiassa, jossa ovat asianosaisina toimivaltaiset Espanjan viranomaiset ja Italian kansalainen, joka on suorittanut Italiassa vesirakennusinsinöörin tutkinnon ja haluaa harjoittaa Espanjassa tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattia.

3. Yhteisöjen tuomioistuimen on nyt käsiteltävässä asiassa täsmennettävä tutkintotodistusten tunnustamisen periaatteen ulottuvuutta, sellaisena kuin se on vahvistettu vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetulla neuvoston direktiivillä 89/48/ETY [2] (jäljempänä direktiivi).

I Asiaa koskeva lainsäädäntö

A *Yhteisön oikeus*

4. Yhteisön lainsäätäjä on omaksunut tutkintotodistusten tunnustamisen osalta kaksi erilaista lähestymistapaa, joista toinen on alakohtainen, toinen yleinen.

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.

2 — EYVL 1989, L 19, s. 16.

5. Alakohtainen lähestymistapa, joka oli aluksi etusijalla, tarkoittaa sitä, että ammattikohtaisesti yhtäältä koordinoidaan tai yhdenmukaistetaan ammatillisen koulutuksen edellytyksiä (kuten sen kesto ja sisältö) ja toisaalta otetaan jäsenvaltioiden välillä käyttöön luettelossa (josta on säädetty asianomaisessa direktiivissä tai jonka jäsenvaltiot ovat laatineet direktiivissä vahvistetun menetelmän mukaisesti) mainittujen tutkintojen automaattisen tunnustamisen periaate. Vuosina 1975–1985 annettiin useita tällaisia direktiivejä kuuden terveydenhoitoalan ammatin sekä arkkitehtuurin alaan liittyvien ammattien osalta.

6. Koska tämä lainsäädäntömenetelmä on monimutkainen ja hidas, kokonaisvaltaisempaa ja joustavampaa lähestymistapaa pidettiin parempana, jotta vastattaisiin nopeammin sellaisten jäsenvaltioiden kansalaisten odotuksiin, jotka haluavat harjoittaa ammattia itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä toisessa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa he ovat hankkineet ammatillisen pätevyytensä.

7. Viimeksi mainittu näkemys on ollut direktiivin 89/48 taustalla. Tätä direktiiviä sovelletaan ammatteihin, joista ei ole annettu erillistä direktiiviä (jolla säädetään tutkintotodistusten vastavuoroisesta tunnustamisesta) [3] ja joita säännellään vastaanottavassa jäsenvaltiossa (eli joiden harjoittamiseen ryhtyminen tai harjoittaminen itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä edellyttää tässä jäsenvaltiossa ammatillista korkeampaa koulutusta), [4] edellyttäen, että lähtöjäsenvaltiossa suoritettuun tutkintoon sisältyvät vähintään kolmivuotiset opinnot tai vastaava koulutus. [5]

8. Kuten direktiivin johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa todetaan, varmistaakseen alueellaan tarjottavien palvelujen laadun jäsenvaltiot varaavat mahdollisuuden määritellä kelpoisuuden vähimmäistason niiden ammattien osalta, joiden harjoittamisen edellytykseksi yhteisö ei ole määritellyt

3 — Ks. direktiivin 2 artiklan toinen kohta.

4 — Direktiivin 2 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään, että sitä sovelletaan jokaiseen jäsenvaltion kansalaiseen (joita jäljempänä kutsutaan esityksen yksinkertaistamiseksi yhteisön kansalaiseksi), joka haluaa harjoittaa säänneltyä ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä. Direktiivin 1 artiklan c alakohdassa säädetään, että säännellyllä ammatilla tarkoitetaan "säänneltyä ammattitoimintaa tai niiden toiminnan lajien yhdistelmää, jotka muodostavat tämän ammatin jäsenvaltiossa". Artiklan d alakohdassa täsmennetään, että säännellyllä ammattitoiminnalla tarkoitetaan "ammattitoimintaa, johon *ryhtymiseksi* tai *harjoittamiseksi* tai jonka jotakin harjoittamisen muotoa varten jäsenvaltiossa edellytetään suoraan tai välillisesti lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisesti tutkinnon suorittamista". Siinä lisätään, että toiminnan harjoittaminen ammattinimikkeellä on säännellyn ammattitoiminnan harjoittamisen muoto sikäli kuin tällaisen nimikkeen käyttö on sallittu vain niille, joilla on lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukainen tutkintotodistus. On siis erotettava toisistaan tiettyyn ammattiin ryhtyminen ja sen harjoittaminen. Ammatilliseen toimintaan *ryhtymistä* säännellään, kun sen harjoittaminen, sen muodosta riippumatta (esim. millä tahansa ammatti- tai koulutusnimikkeellä), edellyttää tutkintoa. Ammatillisen toiminnan *harjoittamista* säännellään, kun sen harjoittamisen tietyt muodot (kuten tiettyjen ammatti- tai koulutusnimikkeiden käytön yhteydessä) edellyttävät tutkintoa sen jälkeen kun ammattitoimintaan on jo ryhdytty. Ks. tästä erosta Pertek, J., "Reconnaissance des diplômes organisée par des directives", Éditions du Juris-Classeur, 1998, nide 720, 40–69 ja 144–149 kohta.

5 — Ks. direktiivin 1 artiklan a alakohta luettuna yhdessä sen johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen kanssa.

tällaista tasoa.[6] Samassa perustelukappaleessa todetaan kuitenkin, että nämä valtiot eivät voi vaatia, että jäsenvaltion kansalaisen tulee hankkia sellainen kelpoisuus, jonka ne itse yleensä määrittävät vain viittaamalla oman kansallisen koulutusjärjestelmänsä tutkintotodistuksiin silloin kun asianomainen on jo hankkinut sellaisen kelpoisuuden kokonaan tai osin toisessa jäsenvaltiossa, joten jokaisen vastaanottavan jäsenvaltion, jossa ammatti on säännelty, on otettava huomioon toisessa jäsenvaltiossa hankittu kelpoisuus ja määriteltävä, vastaako se kyseisen jäsenvaltion edellyttämää kelpoisuutta.

9. Tämän velvoitteen ulottuvuutta täsmennetään direktiivin 3 artiklassa, jonka sanamuoto on seuraava:

"Kun säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtyminen tai sen harjoittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää tutkintotodistusta, toimivaltainen viranomainen ei saa puutteellisen pätevyyden perusteella kieltäytyä antamasta jäsenvaltion kansalaiselle lupaa ryhtyä harjoittamaan tai harjoittaa tätä ammattia samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan sen omiin kansalaisiin:

a) jos hakijalla on tutkintotodistus, joka toisessa jäsenvaltiossa vaaditaan kyseisen ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi tuon jäsenvaltion alueella, ja tämä tutkintotodistus on annettu jossakin jäsenvaltiossa; tai

b) jos hakija on viimeksi kuluneen 10 vuoden aikana harjoittanut kyseistä ammattia päätoimisesti kaksi vuotta toisessa jäsenvaltiossa, joka ei sääntele tätä ammattia — —, ja hänellä on yksi tai useampi muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja:

— jonka jäsenvaltion — — toimivaltainen viranomainen on antanut,

— joka osoittaa, että sen haltija on suorittanut vähintään kolmivuotisen tai vastaavan pituisen osa-aikaisen keskiasteen jälkeisen koulutuksen jäsenvaltion yliopistossa tai korkeakoulussa tai muussa samantasoisessa oppilaitoksessa, — — , ja

— joka antaa sen haltijalle valmiuden ammattinsa harjoittamiseen."

6 — Direktiivin johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa täsmennetään samoin, että sillä "ei ole tarkoitus muuttaa niitä ammattisääntöjä, ammattietiikkaan liittyvät säännöt mukaan lukien, joita sovelletaan jokaiseen jäsenvaltion alueella ammattia harjoittavaan henkilöön, eikä olla soveltamatta näitä sääntöjä muuttajiin; [siinä] määrätään vain niistä toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että muuttajat noudattavat vastaanottavan jäsenvaltion ammattisääntöjä".

10. Kun direktiivillä otetaan käyttöön tämä tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista koskeva periaate, se vahvistaa yhteisön jäsenvaltion kansalaisen oikeutta käyttää ammattitaitoaan kaikissa jäsenvaltioissa ja näin ollen täydentää ja lujittaa kansalaisten oikeutta hankkia taitonsa missä he haluavat. [7]

11. Tämän periaatteen perusteella direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että "vastaanottava jäsenvaltio voi 3 artiklan estämättä edellyttää, että hakija myös:

a) [joko] todistaa, että hänellä on ammattikokemusta [kestoltaan tietyltä ajalta], jos hakemuksen tueksi esitetyn 3 artiklan a ja b alakohdassa tarkoitetun koulutuksen kesto on vähintään vuoden vastaanottavan jäsenvaltion edellyttämää lyhyempi. — —

b) [tai] suorittaa enintään kolme vuotta kestävän sopeutumisajan[[8]] tai kelpoisuuskokeen[[9]]:

— kun hakijan saaman 3 artiklan a ja b alakohdassa tarkoitetun koulutuksen sisältö olennaisesti eroaa vastaanottavan jäsenvaltion edellyttämän tutkinnon sisällöstä, tai

— kun 3 artiklan a alakohdassa mainitussa tapauksessa vastaanottavassa jäsenvaltiossa säännelty ammatti koostuu yhdestä tai useammasta sellaisesta säännellystä ammattitoiminnasta, joka ei sisälly säänneltyyn ammattiin siinä jäsenvaltiossa, josta hakija on peräisin tai josta hän tulee, ja tämä ero vastaa vastaanottavan jäsenvaltion edellyttämää erikoiskoulutusta ja sisältää aiheita, jotka olennaisesti eroavat hakijan esittämän tutkintotodistuksen sisällöstä. — — "

— —

7 — Ks. johdanto-osan 13. perustelukappale.

8 — Direktiivin 1 artiklan f alakohdassa määritellään, että sopeutumisajalla tarkoitetaan säännellyn ammatin harjoittamista vastaanottavassa jäsenvaltiossa kyseisen ammatin pätevän harjoittajan valvonnassa siihen mahdollisesti liittyvine täydennyskoulutuksineen.

9 — Direktiivin 1 artiklan g alakohdassa määritellään, että kelpoisuuskokeella tarkoitetaan vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten laatimaa, yksinomaan ammattitietoihin rajoittuvaa koetta, jonka tarkoituksena on arvioida hakijan kykyä harjoittaa säänneltyä ammattia tuossa jäsenvaltiossa. Tätä koetta varten toimivaltaiset viranomaiset tekevät jäsenvaltion edellyttämän koulutuksen ja hakijan saaman koulutuksen vertailuun perustuvan luettelon aiheista, jotka eivät sisälly hakijan tutkintotodistukseen tai muuhun muodollista kelpoisuutta osoittavaan asiakirjaan. Kelpoisuuskoe sisältää ainoastaan edellä tarkoitetusta luettelosta valittavat aineet, joiden tuntemista pidetään olennaisen tärkeänä, jotta hakija voi harjoittaa ammattiaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

12. Direktiivin 4 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa vahvistetaan sääntö siitä, että "jos vastaanottava jäsenvaltio käyttää tätä mahdollisuutta, sen on annettava hakijalle mahdollisuus valita sopeutumisajan ja kelpoisuuskokeen välillä". Direktiivin johdantoosan yhdeksännessä perustelukappaleessa korostetaan näiden toimenpiteiden merkitystä: " — — kummallakin [sopeutumisajalla ja kelpoisuuskokeella] parannetaan nykyistä jäsenvaltioiden välistä tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista, ja täten helpotetaan henkilöiden vapaata liikkuvuutta yhteisössä; niiden avulla pyritään arvioimaan toisessa jäsenvaltiossa ammatillisen koulutuksensa jo suorittaneen muuttajan kykyä sopeutua uuteen ammatilliseen ympäristöönsä".

14. Vastaavia säännöksiä on myös direktiiviä 89/48 täydentävästä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta toisesta yleisestä järjestelmästä 18 päivänä kesäkuuta 1992 annetussa neuvoston direktiivissä 92/51/ETY.[10] Lukuun ottamatta tapauksia, joiden osalta on annettu erityisdirektiivi, direktiiviä 92/51 sovelletaan ammatteihin, joihin harjoittamiseen ryhtyminen tai harjoittaminen edellyttää vastaanottavassa jäsenvaltiossa ammatillisessa korkeammassa koulutuksessa suoritettua tutkintoa, siltä osin kuin lähtöjäsenvaltiossa suoritettuun tutkintoon sisältyvät keskiasteen jälkeiset vähintään yhden vuoden ja enintään kolmen vuoden opinnot tai vastaava koulutus.

B *Kansallinen lainsäädäntö*

13. Direktiivin 7 artiklassa täsmennetään niiden oikeuksien ulottuvuutta, jotka vastaanottava jäsenvaltio antaa hakijalle, kun se tunnustaa hänen pätevyytensä. Kyseisen artiklan 1 ja 2 kohdassa velvoitetaan vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen tunnustamaan jäsenvaltioiden kansalaisten, jotka täyttävät niiden alueella säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtymisen ja sen harjoittamisen edellytykset, oikeus käyttää tätä ammattia vastaavaa kyseisen jäsenvaltion ammattinimikettä sekä oikeus käyttää luvallista tutkintonimikettään ja tarvittaessa sen lyhennettä, joka on käytössä siinä jäsenvaltiossa, josta he ovat peräisin tai josta he tulevat, tämän valtion kielellä. Viimeksi mainitun tapauksen osalta säädetään, että vastaanottava jäsenvaltio voi vaatia, että tutkintonimikkeen jäljessä mainitaan sen myöntäneen laitoksen tai tutkintolautakunnan nimi ja sijaintipaikka.

15. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että direktiivi pantiin täytäntöön Espanjassa 25.10.1991 annetulla kuninkaan asetuksella nro 1665/1991.[11]

16. Kyseisen asetuksen 4 §:n 1 momentissa pannaan tarkemmin sanoen täytäntöön direktiivin 3 artiklan a alakohta seuraavin sanamuodoin: "Espanjassa tunnustetaan säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhty-

10 — EYVL L 209, s. 25.

11 — Boletín OE nro 280, 22.11.1991, s. 37916.

mistä varten jäsenvaltioissa suoritetut tutkinnot, jotka oikeuttavat tutkinnon suorittajan harjoittamaan näissä jäsenvaltioissa tätä samaa ammattia, ja niillä on samat vaikutukset kuin vastaavilla Espanjassa suoritetuilla tutkinnoilla."

17. Lisäksi saman asetuksen 5 §:n b momentissa säädetään kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti, että tutkintotodistusten tunnustamisen edellytykseksi voidaan asettaa kelpoisuuskokeen tai sopeutumisajan suorittaminen hakijan valinnan mukaan, jos hakijan saamaan koulutukseen kuuluu huomattavan erilaisia oppiaineita kuin edellytettyyn espanjalaiseen tutkintoon tai jos kyseessä olevaan ammattiin kuuluu Espanjassa yksi tai usea ammattitehtävä, joita tähän samaan ammattiin ei kuulu lähtöjäsenvaltiossa ja kun tälle erolle on ominaista, että sovellettavassa Espanjan lainsäädännössä edellytetään erityiskoulutusta, johon sisältyy olennaisesti erilaisia oppiaineita kuin ne aineet, joita hakijan tutkintoon kuuluu. [12]

18. Lisäksi ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Espanjassa tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammatti on säännelty ammatti, joten sen harjoittamiseen ryhtyminen tai harjoittaminen edellyttää tutkinnon eli tie-, kanava- ja satamainsinöörin tutkinnon suorittamista. [13] Tämän tutkintotodistuksen saamiseksi edellytetään kuuden vuoden pituista koulutusta keskiasteen opintojen jälkeen. [14]

19. Tämä ammatti kattaa Espanjassa laajan tehtäväkentän, kuten vesirakenteiden ja maa-, meri- tai jokiliikenteen infrastruktuurien suunnittelun ja rakentamisen sekä rantojen ja ympäristön suojelun ja alueiden, myös kaupunkialueen, suunnittelun. [15]

II Pääasiaan liittyvät tosiseikat ja oikeudenkäynti

20. Italian kansalainen Giuliano Mauro Imo esitti 27.6.1996 Espanjan toimivaltaiselle viranomaiselle (eli kehitysministeriölle) hakemuksen siitä, että hänen Italiassa suorittamansa vesirakennusinsinöörin tutkinto tunnustettaisiin, jotta hän voisi ryhtyä har-

12 — Ks. ennakkoratkaisupyynnön s. 14–16 sen ranskankielisessä versiossa ja Espanjan hallituksen huomautusten s. 3.

13 — Ks. ennakkoratkaisupyynnön s. 13 ja 17 sen ranskankielisessä versiossa. Kansallinen tuomioistuin ei täsmennä tarkasti, millä tavoin tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattia Espanjassa säännellään. Koska *ryhtyminen* tämän ammatin harjoittamiseen kuitenkin nähtävästi edellyttää tie-, kanava- ja satamainsinöörin tutkinnon suorittamista, oletan, että myös tämän ammatin *harjoittaminen* tie-, kanava- ja satamainsinöörin nimikkeellä edellyttää tämän tutkinnon suorittamista. Ammatin harjoittamiseen ryhtymisen sääntelyyn liittyy näet yleensä sen harjoittamista koskeva sääntely. Ks. Perték, J., em. teos, 53 kohta.

14 — Ks. ennakkoratkaisupyynnön s. 3 sen ranskankielisessä versiossa.

15 — Ibidem, s. 13 ja 14.

joittamaan Espanjassa tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattia. [16]

21. Kehitysministeriö kuuli tätä hakemusta tutkiessaan muita ministeriöitä (ympäristöministeriötä ja opetus- ja kulttuuriministeriötä) sekä Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos -nimistä liittoa (tie-, kanava- ja satamainsinöörien liitto, jäljempänä Colegio).

22. Verrattuaan hakijan Italiassa vesirakennusinsinöörin tutkintotodistuksen saamiseksi suorittamia opintoja, joihin hän vetoaa, ja Espanjassa tie-, kanava- ja satamainsinöörin tutkintoa varten rannikkorakentamisen alalla suoritettavia opintoja ympäristöministeriö (ja tarkemmin sanoen rannikkoasioiden osasto) totesi, että nämä kaksi koulutusta poikkesivat jossain määrin toisistaan. Se päätteli tämän perusteella, että jotta hakija voisi saada tutkintotodistuksensa tunnustetuksi Espanjassa, häneen pitäisi ensin suorittaa sopeutumisaika tai kelpoisuuskoe.

23. Colegio katsoi samansuuntaisesti, että hakijan saamassa koulutuksessa oli merkittäviä puutteita (erityisesti ympäristö-, hygienia- ja siltatekniikan osalta), jotka sen lisäksi, että häneltä puuttui niitä koskeva ammatillinen kokemus, merkitsivät sitä, että tutkintotodistusta, johon hän vetosi, ei voitu tunnustaa.

24. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei puolestaan vastannut sille osoitettuun tiedusteluun. Ennakkoratkaisupyynnöstä kuitenkin ilmenee, että kyseinen ministeriö oli pääasian riitaan verrattavissa olevissa tapauksissa katsonut, että Italian vesirakennusinsinöörin tutkinto oli riittävä, jotta sen suorittaneella henkilöllä oli oikeus ryhtyä harjoittamaan Espanjassa tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattia, ilman että häneltä tarvitsisi ensin edellyttää sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen menestyksellistä suorittamista. [17]

25. Kehitysministeriö tunnusti lopulta hakijan tutkintotodistuksen 4.11.1996 tekemällään päätöksellä ja antoi hänelle luvan ryhtyä harjoittamaan Espanjassa tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattia.

16 — Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin ilmoittaa, että hakija haluaisi "harjoittaa" Espanjassa tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattia. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että hänen tarkoituksenaan oli ennen kaikkea ryhtyä harjoittamaan tätä ammattia kyseisessä jäsenvaltiossa direktiivissä tarkoitetulla tavalla eikä harjoittaa sitä jollain erityisellä tavalla sen jälkeen kun hän oli jo ryhtynyt sen harjoittamiseen (esim. käyttämällä tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattinimikettä). Tämän asian tutkimisen kannalta oletan siis, että pääasiaan liittyvä riita koskee ryhtymistä kyseisen ammatin harjoittamiseen direktiivissä tarkoitetulla tavalla eikä niinkään sen harjoittamista. Tulkitsen ennakkoratkaisupyynnössä esitettyjä tosiseikkoja ja prosessia koskevia seikkoja sekä siihen sisältyviä ennakkoratkaisukysymyksiä tällä tavoin.

17 — Ks. ennakkoratkaisupyynnön s. 6 sen ranskankielisessä versiossa.

26. Colegio valitti kyseisestä päätöksestä hallintoriitoja käsittelevään Audiencia Nacionaliin vaatien sen kumoamista. Valituksensa tueksi se vetosi yhtäältä siihen, että Imon Italiassa suorittama koulutus ei vastannut Espanjassa tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammatin harjoittamiseen ryhtymiseksi vaadittua koulutusta, ja toisaalta siihen, että kyseinen ammatti sisälsi Espanjassa tehtäviä, jotka eivät kuuluneet vesirakennusinsinöörin ammattiin Italiassa.

27. Valitus hylättiin 1.4.1998 annetulla tuomiolla ensinnäkin sillä perusteella, että Italian vesirakennusinsinöörin tutkinto antaa oikeuden ryhtyä Italiassa Espanjan lainsäädännön mukaista tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattia vastaavaan ammattiin, ja toiseksi sillä perusteella, että tällaisen tutkinnon suorittaneen saama koulutus sisältää ne pääaineet, joita Espanjassa vaaditaan tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammatin osalta.

28. Colegio teki tästä tuomiosta kassaatiovalituksen Tribunal Supremoon. Se väittää valituksensa tueksi jälleen ensinnäkin, että tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammatti (Espanjassa) poikkeaa vesirakennusinsinöörin ammatista (Italiassa), ja toiseksi, että tähän tehtävien eroon liittyy huomattava ero koulutuksessa. Asianosaisen Italiassa saama koulutus on näet puutteellinen jopa rannikkorakennustekniikan osalta, vaikka tämä oppiaine on ainoa niistä lukuisista Espanjan tie-, kanava- ja satamainsinöörin koulutuksen pääaineista, joita hän on opiskellut. Colegion mielestä kyseinen Espanjan koulutus sisälsi siis olennaisesti erilaisia oppiaineita kuin ne, joita Imo oli opiskellut Italiassa suorittamansa koulutuksen yhteydessä.

29. Vaikka Colegio vastustaa sitä, että sen, jota asia koskee, annettaisiin ryhtyä harjoittamaan kaikkia tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattiin kuuluvia tehtäviä, se ei tämän perusteella vastusta sitä, että hänen annetaan ryhtyä vesirakentamisen alalla harjoittamaan ainoastaan sellaista osaa näistä tehtävistä, joka vastaa hänen suorittamaansa tutkintoa.

III Ennakkoratkaisukysymykset

30. Pääasian asianosaisten esittämien näkemysten perusteella Tribunal Supremo on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Voidaanko vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/

ETY 3 artiklan a kohtaa, luettuna yhdessä sen 4 artiklan 1 kohdan kanssa, tulkita siten, että siinä annetaan vastaanottavalle valtiolle oikeus tunnustaa vain rajoitetusti sellaisen hakijan ammatillinen pätevyys, jolla on (Italiassa suoritettu) Ingegnere civile idraulico -tutkinto [vesirakennusinsinöörin tutkinto] ja joka haluaa harjoittaa tätä ammattia toisessa jäsenvaltiossa, jonka lainsäädännössä tunnetaan 'Ingeniero de Caminos, Canales y Puertos' -niminen [tie-, kanava- ja satamainsinööri] säännelty ammatti? Lähtökohtana pidetään sitä, että viimeksi mainittuun ammattiin kuuluu vastaanottavassa valtiossa tehtäviä, joista kaikki eivät vastaa hakijan tutkintoa, ja että hakijan saamaan koulutukseen eivät kuulu tietyt pääaineet, joita vastaanottavassa valtiossa yleisesti edellytetään tie-, kanava- ja satamainsinöörin tutkintotodistuksen saamiseksi.

2) Jos ensimmäiseen kysymyksen vastataan myöntävästi, onko EY 39 ja EY 43 artiklan vastaista rajoittaa sellaisten hakijoiden oikeutta, jotka haluavat harjoittaa ammattiaan joko itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa he ovat hankkineet ammatillisen pätevyytensä, siten, että vastaanottavan valtion kansallisessa lainsäädännössä voidaan sulkea pois ammatillisten pätevyyksien rajoitetun tunnustamisen mahdollisuus, jos tällaisessa päätöksessä, joka lähtökohtaisesti on direktiivin 89/48/ETY 4 artiklan mukainen, asetetaan ammatin harjoittamiselle suhteettomia ylimääräisiä edellytyksiä?"

31. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on täsmentänyt, että ilmaisulla "ammatillisten pätevyyksien rajoitettu tunnustaminen" (jota käytetään molemmissa kysymyksissä) tarkoitetaan tunnustamista, jolla hakijalle annetaan lupa ryhtyä yksinomaan tutkintoaan vastaavalle toiminnan alalle (vesirakennus), joka kuuluu laajempaan tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattiin (sellaisena kuin siitä säädetään vastaanottavassa jäsenvaltiossa), ilman että hakijalle asetettaisiin direktiivin 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja lisävaatimuksia. [18]

32. Tribunal Supremo on lisäksi ilmoittanut, että pääasian riita kuuluu tarkemmin sanoen direktiivin 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa kuvatun tilanteen soveltamisalaan. [19]

18 — Ks. ennakkoratkaisupyynnön s. 24 ja 25 sen ranskankielisessä versiossa.

19 — Ibidem, s. 18 ja 19.

IV Oikeudellinen arviointi

33. Aluksi tutkitaan ensimmäinen kysymys ja sen jälkeen tarvittaessa toinen.

A *Ensimmäinen kysymys*

34. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä sitä, ovatko direktiivin 3 artiklan a alakohdan ja 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisen luetelmakohdan säännökset yhdessä luettuina esteenä sille, että kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset käsittelevät toisessa jäsenvaltiossa tutkinnon suorittaneen henkilön hakemusta saada ryhtyä harjoittamaan ammattia, johon ryhtymiseksi tai jonka harjoittamiseksi kyseisessä vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellytetään tutkinnon suorittamista, kyseiset viranomaiset hyväksyvät asianomaisen suostumuksella kyseisen hakemuksen osittain ja vapauttavat hakijan sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen suorittamista koskevasta velvoitteesta rajoittaen vastaavasti antamaansa lupaa siten, että se koskee ainoastaan niitä tähän ammattiin kuuluvia tehtäviä, joihin ryhtymiseen hakijan tutkinto antaa oikeuden siinä jäsenvaltiossa voimassa olevan lainsäädännön mukaan, jossa tutkinto on suoritettu, eikä niitä muita tehtäviä, jotka vastaanottavassa jäsenvaltiossa sovellettavan lainsäädännön mukaan kuuluvat tähän ammattiin.

35. Todettakoon aluksi, että pääasian riidassa on kiistatonta, että sovellettava tutkintotodistusten tunnustamista koskeva järjestelmä on direktiivillä käyttöön otettu järjestelmä. Ei näet ole olemassa insinöörin ammattia koskevaa erityisdirektiiviä. [20] Lisäksi on oletettava, että asiassa voidaan soveltaa ainoastaan direktiiviä 89/48 eikä direktiiviä 92/51, koska tutkintotodistukseen, jonka tunnustamista vaaditaan, edellytetään nähtävästi yli kolmen vuoden opintoja. [21]

36. Oletan niin ikään, että Italiassa vesirakennusinsinöörin ammatti on direktiivissä tarkoitettu säännelty ammatti niin, että sen 3 artiklan a alakohtaa ja 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toista luetelmakohtaa on sovellettava pääasian riitaan. [22]

37. Näiden tietojen perusteella on tutkittava ensimmäinen kysymys, minkä jälkeen käsitellään peräkkäin direktiivin näiden säännös-

20 — Ajatus erityisdirektiivin antamisesta insinöörin ammatin osalta esitettiin ilmeisesti jo vuonna 1969, mutta sitä ei ole koskaan toteutettu. Ks. tästä Hamelin, R., "La proposition de directive relative au titre d'ingénieur", *L'enseignement supérieur et la dimension européenne*, Économica, 1989, s. 31–41.

21 — Colegion kansalliselle tuomioistuimelle antamien tietojen mukaan insinöörin koulutus, johon hakija vetoaa, on kestoltaan viisivuotinen (ks. ennakkoratkaisupyynnön s. 3 sen ranskankielisessä versiossa). Ks. samansuuntaisesti Hamelin, R., em. teos, s. 33.

22 — Sen tapauksen varalta, että näin ei olisi, on todettava, että ainoastaan direktiivin 3 artiklan b alakohtaa (eikä saman artiklan a alakohtaa) ja 4 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tai b alakohdan ensimmäistä tai kolmatta luetelmakohtaa (täsmennettäköön, että kolmas luetelmakohta on sanamuodoltaan olennaisilta osin sama kuin toinen luetelmakohta) sovelletaan.

ten sanamuotoa, direktiivin yleistä rakennetta ja sillä tavoiteltavaa päämäärää.

1 Direktiivin 3 artiklan a alakohta ja 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toinen luetelmakohta

38. On muistettava, että direktiivin 3 artiklan a alakohdassa säädetään, että "kun *säännellyn ammatin* harjoittamiseen ryhtyminen tai sen harjoittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää tutkintotodistusta, toimivaltainen viranomainen ei saa puutteellisen pätevyyden perusteella kieltäytyä antamasta jäsenvaltion kansalaiselle lupaa ryhtyä harjoittamaan tai harjoittaa tätä ammattia samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan sen omiin kansalaisiin — — jos hakijalla on tutkintotodistus, joka toisessa jäsenvaltiossa vaaditaan *kyseisen ammatin* harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi tuon jäsenvaltion alueella, ja tämä tutkintotodistus on annettu jossakin jäsenvaltiossa — — ". [23]

39. Lisäksi on muistettava, että direktiivin 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa säädetään, että "vastaanottava jäsenvaltio voi 3 artiklan estämättä edellyttää, että hakija myös — — suorittaa enintään kolme vuotta kestävän sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen — — *kun 3 artiklan a alakohdassa mainitussa tapauksessa vastaanottavassa jäsenvaltiossa säännelty ammatti koostuu yhdestä tai useammasta sellaisesta säännellystä ammattitoiminnasta, joka ei sisälly säänneltyyn ammattiin siinä jäsenvaltiossa, josta hakija on peräisin tai josta hän tulee,* ja tämä ero vastaa vastaanottavan jäsenvaltion edellyttämää erikoiskoulutusta ja sisältää aiheita, jotka olennaisesti eroavat hakijan esittämän tutkintotodistuksen sisällöstä — — ". [24]

40. Näistä säännöksistä yhdessä luettuina seuraa, että direktiivin 3 artiklan a alakohdassa tarkoitettu tapaus (jota sen 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetaan) ei koske ainoastaan sitä tilannetta, että vastaanottavassa jäsenvaltiossa säännelty ammatti ja lähtöjäsenvaltiossa säännelty ammatti ovat siinä mielessä täysin samat, että niihin kuuluvat tehtäväkentät ovat täysin päällekkäiset. Ilmaisu "kyseinen ammatti", jota käytetään 3 artiklassa, kattaa siis paitsi tilanteen, jossa nämä ammatit ovat täysin samat, myös tilanteen, jossa ne ovat ainoastaan samankaltaisia. [25]

41. Direktiivin 3 artiklan a alakohdassa kielletään siis mielestäni ainoastaan se, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset

23 — Kursivointi tässä.

24 — Idem.

25 — Ks. samansuuntaisesti *Le Petit Robert — Dictionnaire de la langue française*, Dictionnaires Le Robert, Pariisi, 1999: epämääräinen adjektiivi "même" tarkoittaa sen mukaan täydellistä identtisyyttä tai pelkkää samankaltaisuutta.

viranomaiset epäävät yhteisön kansalaiselta oikeuden *ryhtyä harjoittamaan* säänneltyä ammattia tai *harjoittaa* sitä pelkästään sillä perusteella, että hänellä ei ole vaadittua kotimaista tutkintoa, vaikka hän on suorittanut toisessa jäsenvaltiossa tutkinnon, josta siellä säädetään joko saman tai vastaavan ammatin *harjoittamiseen ryhtymisen* edellytyksenä kuin se, jonka harjoittamiseen hän aikoo ryhtyä vastaanottavassa jäsenvaltiossa, tai saman tai vastaavan ammatin *harjoittamisen* edellytyksenä kuin se, jota hän haluaa harjoittaa viimeksi mainitussa valtiossa. Tämä kielto on asetetaan sillä varauksella, että vastaanottavalla jäsenvaltiolla on mahdollisuus vaatia siltä, jota asia koskee, tietyissä tilanteissa sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen suorittamista direktiivin 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti, jotta voidaan arvioida hakijan kelpoisuus asianomaisen ammatin harjoittamiseen ryhtymiseen tai harjoittamiseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

42. Siten vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset eivät esimerkiksi voi evätä yhteisön kansalaiselta, joka on suorittanut insinöörin tai kirjanpitäjän tutkinnon, oikeutta ryhtyä harjoittamaan insinöörin tai kirjanpitäjän ammattia pelkästään sillä perusteella, että kyseinen tutkinto on suoritettu toisessa jäsenvaltiossa, jos kyseisen tutkinnon perusteella voidaan ryhtyä harjoittamaan insinöörin tai kirjanpitäjän ammattia viimeksi mainitussa valtiossa, mutta kyseisillä viranomaisilla on mahdollisuus vaatia asianomaista suorittamaan sopeutumisaika tai kelpoisuuskoe, jos insinöörin tai kirjanpitäjän ammatti, sellaisena kuin niistä säädetään vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kattaa laajemman tehtäväkentän kuin tämä ammatti kattaa lähtöjäsenvaltiossa ja tämä tehtäviin liittyvä ero merkitsee olennaista eroa koulutuksen sisällössä.

43. Sitä vastoin mikään direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan sen enempää kuin sen 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisen luetelmakohdankaan sanamuodossa eivät ole esteenä sille, että kyseiset viranomaiset epäävät esimerkiksi yhteisön kansalaiselta, joka on suorittanut kirjanpitäjän tutkinnon toisessa jäsenvaltiossa, oikeuden ryhtyä harjoittamaan insinöörin ammattia, sillä nämä kaksi ammattia eivät ole tehtävien kannalta lainkaan vertailukelpoisia, joten sopeutumisaikaa tai kelpoisuuskoetta koskeva vaatimus ei ole perusteltavissa. Nämä ammatit ovat todellisuudessa niin erilaisia, että siirtyminen toisesta toiseen edellyttää sitä, että asianomainen suorittaa uudet opinnot, jotka poikkeavat täysin hänen aikaisemmin suorittamistaan opinnoista.

44. Näiden säännösten sanamuoto ei mielestäni estä myöskään sitä, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset sallivat sen, että yhteisön kansalainen suostuessaan ryhtyy harjoittamaan ainoastaan osaa tehtäväkentästä, joka kuuluu siihen säänneltyyn ammattiin, jota hän haluaa ryhtyä harjoittamaan kyseisessä jäsenvaltiossa (kuten tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattiin Espanjassa), mikäli tämä osa vastaa ammattitehtäviä, joita asianomaisella on suorittamansa tutkinnon perusteella

oikeus ryhtyä harjoittamaan lähtöjäsenvaltiossa (kuten Italian vesirakennusinsinöörin tutkintoon liittyvät tehtävät), ilman että hän olisi siis velvollinen suorittamaan sopeutumisaikaa tai kelpoisuuskoetta.

45. Tällainen hyväksymispäätös ei näet merkitse sitä, että yhteisön kansalaiselta evättäisiin oikeus ryhtyä mihin tahansa vastaanottavassa jäsenvaltiossa säännellyn ammatin (kuten Espanjan tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammatin) tehtäviin pelkästään sillä perusteella, että asianomaisella ei ole vaadittavaa kotimaista tutkintoa (kuten Espanjan tie-, kanava- ja satamainsinöörin tutkinto), vaikka hän on suorittanut toisessa jäsenvaltiossa tutkinnon, jota siellä vaaditaan vastaavan ammatin (kuten vesirakennusinsinöörin ammatin) harjoittamiseen ryhtymiseksi. Tästä seuraa, että kyseinen päätös ei ole direktiivin 3 artiklan a alakohdan sanamuodon vastainen.

46. Tämä päätelmä pitää paikkansa, vaikka kyseinen hyväksymispäätös merkitsisi samalla sitä, että asianomaiselta evätään oikeus ryhtyä harjoittamaan tiettyjä tehtäviä, jotka kuuluvat vastaanottavassa jäsenvaltiossa säännellyn ammatin piiriin, eli tehtäviin, joihin hänellä ei ole oikeutta ryhtyä lähtöjäsenvaltiossa tutkintonsa perusteella (kuten tie-, kanava- ja satamainsinöörin tehtävät, jotka eivät kuulu vesirakennustekniikan erikoisalaan).

47. Mikäli hyväksyttäisiin se, että direktiivin 3 artiklan a alakohdassa asetettua kieltoa sovelletaan erotuksetta kaikkiin täydellisiin tai osittaisiin kieltoihin, jotka koskevat ryhtymistä harjoittamaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa säännellyn ammatin tehtäviä, kyseiselle artiklalle annettaisiin laajempi ulottuvuus kuin yhteisön lainsäätäjä on epäilemättä suunnitellut. Siinä (hylättävässä) tapauksessa, että tämä olisi ollut lainsäätäjän tarkoituksena, se olisi näet hyvin todennäköisesti täsmentänyt tätä seikkaa nimenomaisesti (direktiivin 3 artiklassa tai sen johdanto-osan perustelukappaleissa), sillä kyseinen artikla on direktiivillä käyttöön otetun tutkintojen tunnistamista koskevan yleisen järjestelmän ydin. Tältä osin ei ole kuitenkaan esitetty mitään tällaista täsmennystä.

48. Direktiivin 3 artiklassa säädettyä kieltoa sovelletaan tosin muun muassa siihen, että oikeus ryhtyä harjoittamaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa säänneltyä ammattia evätään "samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan sen omiin kansalaisiin". Tämä ilmaisu saattaa antaa aiheen ajatella, että tämän valtion toimivaltaisilla viranomaisilla ei olisi muuta mahdollisuutta kuin sallia kaikilta osin ryhtyminen harjoittamaan asianomaista ammattia eli kaikkia tähän ammattiin kuuluvia tehtäviä tässä valtiossa, joten osittaisen tämän ammatin harjoittamiseen ryhtymistä koskevan oikeuden antaminen tai epääminen eli tämän päätöksen rajaaminen tiettyihin kyseisiin tehtäviin ei olisi mahdollista.

49. Tällaisen päätelmän tekeminen olisi mielestäni kuitenkin liioittelua. Tässä ilmaisussa näet ainoastaan korostetaan säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtymisen osalta,

että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset eivät saa millään tavoin syrjiä jäsenvaltion kansalaista epäämällä häneltä oikeuden ryhtyä harjoittamaan tiettyä ammattia pelkästään sillä perusteella, että hänellä ei ole vaadittavaa kotimaista tutkintoa, vaikka hän on suorittanut toisessa jäsenvaltiossa tutkinnon, josta siellä säädetään saman tai samankaltaisen ammatin harjoittamiseen ryhtymistä varten.

50. Kyseinen ilmaisu kuvastaa ainoastaan jäsenvaltioiden välisen keskinäisen luottamuksen periaatetta, johon direktiivillä käyttöön otettu tutkintotodistusten tunnustamista koskeva järjestelmä perustuu, ja sen mukaan "tutkintotodistusta ei tunnusteta siihen liittyvälle koulutukselle ominaisen arvon perusteella vaan siksi, että se antaa sen myöntäneessä — — jäsenvaltiossa oikeuden ryhtyä harjoittamaan säänneltyä ammattia". [26]

51. Tämänsuuntaisesti direktiivin johdantoosan viidennessä perustelukappaleessa todetaan sen 3 artiklaa mukaillen, että jäsenvaltiot "eivät voi — — vaatia — — , että jäsenvaltion kansalaisen tulee hankkia sellainen kelpoisuus, jonka ne itse yleensä määrittävät vain viittaamalla oman kansallisen koulutusjärjestelmänsä tutkintotodistuksiin silloin kun asianomainen on jo hankkinut sellaisen kelpoisuuden kokonaan tai osin toisessa jäsenvaltiossa [ja että] tämän takia jokaisen vastaanottavan jäsenvaltion, jossa ammatti on säännelty, on otettava huomioon toisessa jäsenvaltiossa hankittu kelpoisuus ja määriteltävä, vastaako se kyseisen jäsenvaltion edellyttämää kelpoisuutta".

52. Näin ollen direktiivissä ainoastaan menetellään sen oikeuskäytännön mukaisesti, jonka yhteisöjen tuomioistuin on omaksunut ammatillisen pätevyyden vastavuoroisen tunnustamisen osalta ja jota koskevat periaatteet on vahvistettu asiassa Vlassopoulou 7.5.1991 annetulla tuomiolla. [27]

53. Katson tämän perusteella, että direktiivin 3 artiklan a alakohdan sanamuoto ei ole esteenä sille, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset tekevät päätöksen osittaisesta oikeudesta ryhtyä harjoittamaan säänneltyä ammattia sen alueella eli että oikeus koskee ainoastaan ammattitoimintaa, johon sillä, jota asia koskee, on oikeus ryhtyä jäsenvaltiossa, jossa hän on suorittanut tutkintonsa.

26 — Asia C-102/02, Beuttenmüller, tuomio 29.4.2004 (Kok. 2004, s. I-5405, 52 kohta).

27 — Asia C-340/89, Vlassopoulou, tuomio 7.5.1991 (Kok. 1991, s. I-2357, Kok. Ep. XI, s. I-201, 16 kohta). Ks. vastaavasti myös asia C-234/97, Fernandez de Bobadilla, tuomio 8.7.1999 (Kok. 1999, s. I-4773, 29–31 kohta); asia C-238/98, Hocsman, tuomio 14.9.2000 (Kok. 2000, s. I-6623, 21–24 kohta); asia C-31/00, Dreessen, tuomio 22.1.2002 (Kok. 2002, s. I-663, 31 kohta) ja asia C-232/99, komissio v. Espanja, tuomio 16.5.2002 (Kok. 2002, s. I-4235, 21 kohta). Tämän oikeuskäytännön mukaan EY 43 artiklasta seuraa, että jäsenvaltion viranomaisten, jotka tutkivat hakemuksen, jonka toisen jäsenvaltion kansalainen on esittänyt säännellyn ammatin harjoittamista koskevan luvan saamiseksi, on otettava huomioon asianomaisen henkilön ammatillinen pätevyys vertaamalla hänen tutkintotodistuksistaan, todistuksistaan ja muista muodollista kelpoisuutta osoittavista asiakirjoistaan ilmenevää pätevyyttä kansallisessa lainsäädännössä kyseisen ammatin harjoittamiseksi edellytettyyn ammatilliseen pätevyyteen.

54. Tämä näkemys ei mielestäni ole ristiriidassa direktiivin 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisen luetelmakohdan sanamuodon kanssa, sillä on muistettava, että se koskee nimenomaisesti kyseisen direktiivin "3 artiklan a alakohdassa" eli 3 artiklan a alakohdassa tarkoitettua tapausta.

55. On näet muistettava, että näissä 4 artiklan säännöksissä ainoastaan annetaan vastaanottavalle jäsenvaltiolle mahdollisuus asettaa säännellyn ammatin kattamien tehtävien harjoittamiseen ryhtymistä (tai harjoittamista) koskevan hyväksymisen edellytykseksi se, että hakija suorittaa sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen, kun koulutus, jonka hakija on saanut suorittaessaan tutkinnon toisessa jäsenvaltiossa, eroaa olennaisesti vastaanottavan jäsenvaltion edellyttämän tutkinnon sisällöstä ja tämä merkitsee vastaavasti sitä, että tehtäväkenttä, joka kuuluu samanlaiseen ammattiin, johon sillä, jota asia koskee, on oikeus ryhtyä jäsenvaltiossa, jossa hän on suorittanut tutkinnon, ja tehtäväkenttä, joka kuuluu ammattiin, johon hän haluaa ryhtyä vastaanottavassa jäsenvaltiossa, poikkeavat toisistaan.

56. Tällaisten vaatimusten asettaminen hakijalle on pelkkä mahdollisuus eikä velvoite, joka vastaanottavan jäsenvaltion olisi johdonmukaisesti täytettävä, joten direktiivin 4 artiklan sanamuoto ei estä sitä, että tämän valtion toimivaltaiset viranomaiset luopuvat tietyissä tilanteissa tällaisten vaatimusten asettamisesta.

57. Lisäksi näiden mahdollisten vaatimusten ainoana tarkoituksena on arvioida hakijan kykyä sopeutua uuteen ammatilliseen ympäristöönsä, johon hän haluaa päästä, kun hän ei ole valmistautunut siihen tutkintoa suorittaessaan saamansa koulutuksen yhteydessä. [28] Tästä seuraa, että vaatimukset eivät ole perusteltavissa siinä tapauksessa, että sillä, jota asia koskee, olisi oikeus ryhtyä vastaanottavassa jäsenvaltiossa ainoastaan sellaisiin tehtäviin, jotka kuuluvat ammattiin, jonka harjoittamiseen ryhtymiseen hänen tutkintonsa antaa oikeuden lähtöjäsenvaltiossa, ja joiden osalta on oletettava, että hän on jo valmistautunut niihin tätä tutkintoa suorittaessaan saamansa koulutuksen yhteydessä.

58. Lisäksi asianajajan ammatin pysyvän harjoittamisen helpottamisesta muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu, 16 päivänä helmikuuta 1998 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 98/5/EY [29] vahvistetaan periaate, jonka mukaan jokaisella asianajajalla on oikeus harjoittaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa alkuperäistä ammattinimikettään käyttäen pysyvästi samaa toimintaa kuin asianajajat, jotka harjoittavat toimintaansa tämän valtion ammattinimikettä käyttäen, ellei tämä kiellä asianajajia, jotka ovat saaneet

28 — On muistettava, että tämä sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen tarkoitus on täsmennetty direktiivin johdanto-osan yhdeksännessä perustelukappaleessa sekä sen 1 artiklan f ja g alakohdassa.

29 — EYVL L 77, s. 36.

ammattinimikkeensä toisessa jäsenvaltiossa, ryhtymästä tiettyihin tehtäviin, jotka kuuluvat kyseisen vastaanottavan jäsenvaltion alueella asianajajien ammattialalle, kun nämä tehtävät on joissakin muissa jäsenvaltioissa varattu muille kuin asianajajan ammattia harjoittaville. [30]

59. Direktiivissä 98/5 säädetään siten jäsenvaltion mahdollisuudesta evätä yhteisön kansalaiselta, joka on hankkinut pätevyytensä toisessa jäsenvaltiossa, oikeus ryhtyä harjoittamaan tiettyjä tehtäviä, jotka kuuluvat asianajajan ammattiin vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun tämä osa tehtävistä ei kuulu tehtäväkenttään, joka sisältyy asianajajan ammattiin toisessa jäsenvaltiossa. Tämä tilanne voidaan rinnastaa direktiivin 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettuun tilanteeseen.

60. Direktiivillä 98/5 ei kuitenkaan ole tarkoitus korvata direktiiviä 89/48 (asianajajan ammatin osalta) vaan täydentää sitä siten, että asianajajille, jotka ovat hankkineet ammatillisen pätevyytensä toisessa jäsenvaltiossa ja jotka nimenomaan eivät halua suorittaa direktiivin 4 artiklassa säädettyä kelpoisuuskoetta, annetaan oikeus ryhtyä harjoittamaan tätä ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa sen jälkeen kun he ovat saaneet tietyn ajanjakson ajan ammatillista kokemusta tässä valtiossa alkuperäisen tutkintonsa perusteella. [31]

61. Tämä katsaus direktiiviin 98/5 tukee käsitystäni siitä, että direktiivin 3 artiklan a alakohdan sen enempää kuin sen 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisen luetelmakohdankaan sanamuoto eivät ole esteenä sille, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset antavat yhteisön kansalaiselle tämän suostumuksella oikeuden ryhtyä harjoittamaan ainoastaan osaa tehtäväkentästä, joka kuuluu kyseisessä jäsenvaltiossa säännellyn ammatin piiriin, kun tämä osa vastaa sitä ammattitoimintaa, johon asianomaisella on oikeus ryhtyä lähtöjäsenvaltiossa suorittamansa tutkinnon perusteella, ilman että hän joutuisi suorittamaan sopeutumisaikaa tai kelpoisuuskoetta.

62. Tätä tulkintaa ei mielestäni kyseenalaista myöskään direktiivin yleinen rakenne.

2 Direktiivin yleinen rakenne

63. Mielestäni mikään muukaan direktiivin säännös ei ole esteenä sille, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset antavat hakijan suostumuksella hänelle sellaisen hyväksymisen, jonka perusteella hän saa osittain ryhtyä harjoittamaan sen alueella säänneltyä ammattia ilman että hänen täytyisi suorittaa sopeutumisaika tai kelpoisuuskoe.

30 — Ks. 2 artikla ja 5 artiklan 1 ja 2 kohta yhdessä luettuina. Kyseessä on sellaisten asiakirjojen laatiminen, joissa annetaan valtuus hallita kuolinpesää tai joissa perustetaan tai siirretään oikeus kiinteään omaisuuteen.

31 — Tämä ilmenee direktiivin 98/5 johdanto-osan toisesta, kolmannesta ja viidennestä perustelukappaleesta.

64. On tosin muistettava, että direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädetään, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on tunnustettava jäsenvaltioiden kansalaisten, jotka täyttävät niiden alueella säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtymisen ja sen harjoittamisen edellytykset, oikeus käyttää tätä ammattia vastaavaa *vastaanottavan jäsenvaltion ammattinimikettä*.

65. Nämä säännökset kuvastavat yhteisön lainsäätäjän tahtoa edistää vastaanottavassa jäsenvaltiossa sitä, että muissa jäsenvaltioissa ammatillisen pätevyytensä hankkineet näiden jäsenvaltioiden kansalaiset rinnastetaan oman maan kansalaisiin, jotka ovat hankkineet ammatillisen pätevyytensä vastaanottavassa jäsenvaltiossa. Tämä tahto liittyy direktiivillä tavoiteltuun päämäärään eli siihen, kuten jäljempänä yksityiskohtaisesti todetaan, että edistetään Euroopan kansalaisten mahdollisuuksia harjoittaa ammatteja, joihin ryhtymisen edellytykseksi asetetaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa jonkin keskiasteen jälkeisen koulutuksen hankkiminen.

66. Mikäli siis vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat kyseisten säännösten nojalla velvollisia antamaan näille kansalaisille oikeuden käyttää ammattinimikettä, joka vastaa asianomaista säänneltyä ammattia kyseisen valtion alueella, tämä velvoite on mielestäni voimassa ainoastaan silloin, jos asianomaiset täyttävät kaikki kyseisen ammatin harjoittamiseen ryhtymiselle ja sen harjoittamiselle asetetut edellytykset.

67. Päättelen tämän perusteella, että direktiivin 7 artiklan 1 kohta ei ole esteenä sille, että jos ne, joita asia koskee, eivät täytä kaikkia vastaanottavassa jäsenvaltiossa asianomaisen säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtymiselle asetettuja edellytyksiä (eivätkä he esimerkiksi ole suorittaneet sopeutumisaikaa tai kelpoisuuskoetta), tämän jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset antavat heille, mikäli he sitä haluavat, oikeuden ryhtyä vain osaan tähän ammattiin kuuluvista tehtävistä (niihin, joihin he saavat ryhtyä lähtöjäsenvaltiossa) eikä kaikkiin tehtäviin ja vastaavasti eivät anna heille lupaa käyttää tähän ammattiin liittyvää ammattinimikettä, jotta vältettäisiin erityisesti sekaannukset sellaisten kuluttajien mielessä, jotka saattaisivat käyttää heidän palveluitaan kyseisen vastaanottavan jäsenvaltion alueella.

68. Tämä pätee erityisesti sen vuoksi, että silloinkin kun jäsenvaltioiden kansalaiset täyttävät kaikki vastaanottavan jäsenvaltion alueella säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtymisen ja harjoittamisen edellytykset (esim. sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen suorittamisen jälkeen), ne, joita asia koskee, eivät välttämättä harjoita tätä ammattia kyseisen vastaanottavan jäsenvaltion ammattinimikettä vastaavalla nimikkeellä, vaikka he täyttävät kaikki edellytykset, jotka asetetaan kaikkien kyseiseen ammattiin kuuluvien tehtävien harjoittamiseen ryhtymiseksi ja ammattimaiseksi harjoittamiseksi. Tämä ilmenee direktiivin 7 artiklan 2 kohdasta.

69. Yhteisön lainsäätäjä on näet halunnut asettaa vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille velvoitteen antaa jäsenvaltioiden kansalaisille, jotka täyttävät kaikki kyseisen vastaanottavan jäsenvaltion alueella säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtymisen ja harjoittamisen edellytykset, oikeuden käyttää *luvallista tutkintonimikettään, joka on käytössä lähtöjäsenvaltiossa* (tämä on erotettava ammattinimikkeestä) ja mahdollisesti sen lyhennettä tämän valtion kielellä. Näiden kansalaisten rinnastaminen oman maan kansalaisiin ei ole johdonmukaista varsinkaan sen vuoksi, että direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että "vastaanottava jäsenvaltio voi vaatia, että nimikkeen jäljessä mainitaan sen myöntäneen laitoksen tai tutkintolautakunnan nimi ja sijaintipaikka".

70. Tästä seuraa, että direktiivin yleinen rakenne ei ole esteenä sille, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset antavat hakijalle tämän suostumuksella oikeuden ryhtyä harjoittamaan ainoastaan osaa tehtäväkentästä, joka kuuluu kyseisessä jäsenvaltiossa säännellyn ammatin piiriin, jolloin hakijaa ei täysin rinnasteta tässä valtiossa tutkinnon suorittaneeseen henkilöön tämän ammatin harjoittamiseen ryhtymisen osalta.

71. Kuten seuraavaksi havaitaan, tämä päätelmä on erityisen välttämätön, kun tutkitaan direktiivillä tavoiteltua päämäärää.

3. Direktiivillä tavoiteltu päämäärä

72. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on useaan kertaan korostanut, EY:n perustamissopimuksen 57 artiklan 1 kohdasta (josta on tullut EY 47 artiklan 1 kohta) ilmenee, että direktiivin 89/48 kaltaisten mainitun artiklan perusteella annettujen direktiivien tarkoituksena on helpottaa itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana vahvistamalla yhteisiä sääntöjä ja arviointiperusteita, joiden avulla tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat voidaan mahdollisuuksien mukaan tunnustaa vastavuoroisesti. [32] Sama pätee palkattuun työhön ryhtymiseen ja sen harjoittamiseen, ja myös ne kuuluvat kyseisen direktiivin soveltamisalaan.

73. Direktiivin johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessahan todetaan samansuuntaisesti, että "jotta voitaisiin nopeasti vastata niiden yhteisömaiden kansalaisten odotuksiin, joilla on korkeammasta koulutuksesta annettu tutkintotodistus muussa jäsenvaltiossa suoritetusta ammatillisesta koulutuksesta kuin missä he haluavat harjoittaa ammattiaan, olisi sellaisten [muiden kuin tähän mennessä annetuilla alakohtaisilla direktiiveillä huomioon otettujen] tutkintotodistusten tunnustamiseksi aiheellista ottaa käyttöön toinen menetelmä, joka antaa

32 — Ks. mm. em. asia Hocsman, tuomion 32 kohta; asia Dreessen, tuomion 26 kohta ja asia komissio v. Espanja, tuomion 19 kohta.

asianomaisille mahdollisuuden harjoittaa sitä ammattitoimintaa, joka vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää keskiasteen jälkeistä koulutusta, edellyttäen, että heillä on tähän toimintaan kelpoisuuden antava, vähintään kolmivuotista koulutusta edellyttävä toisessa jäsenvaltiossa annettu tutkintotodistus".

74. Kuten direktiivin johdanto-osan 13. perustelukappaleessa todetaan, direktiivillä käyttöön otettu järjestelmä näin ollen "vahvistaessaan yhteisön kansalaisen oikeutta käyttää ammattitaitoaan kaikissa jäsenvaltioissa täydentää ja lujittaa kansalaisten oikeutta hankkia taitonsa missä he haluavat".

75. Tästä seuraa, että direktiivillä tavoiteltu päämäärä eli se, että edistetään oikeutta ryhtyä harjoittamaan palkattua työtä ja ammattia ja harjoittaa niitä, ei missään tapauksessa ole esteenä sen kaltaiselle järjestelylle, että annetaan oikeus ryhtyä harjoittamaan tiettyjä vastaanottavassa jäsenvaltiossa säänneltyyn ammattiin kuuluvia tehtäviä (ilman että se, jota asia koskee, joutuu suorittamaan sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen, jos kyseisessä valtiossa säädetään tällaisesta vaatimuksesta), sillä tämä päämäärä päinvastoin puoltaa tällaisen järjestelyn hyväksymistä.

76. Sopeutumisaika voi näet direktiivin 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla kestää enintään kolme vuotta. Sopeutumisajan välttäminen merkitsee luonnollisesti ajansäästöä, joka saattaa olla huomattavaa tai jopa ratkaisevaa jäsenvaltion sellaisen kansalaisen kannalta, joka haluaa ryhtyä harjoittamaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa säänneltyä ammattia, erityisesti siinä tapauksessa, että hän haluaa ryhtyä harjoittamaan ainoastaan niitä ammattitehtäviä, joita hänellä on oikeus ryhtyä harjoittamaan tai joita hän on jo ryhtynyt harjoittamaan siinä jäsenvaltiossa, jossa hän on suorittanut tutkintonsa. Tällainen vaatimus saattaa vakavalla tavalla heikentää asianomaisen halua valita tämä menettelytapa tai viedä se päätökseen, varsinkin kun hän kantaa riskin siitä, että hänen vaivannäkönsä ei johda tuloksiin.

77. Sama pätee kelpoisuuskokeeseen, sillä vaikka direktiivin 1 artiklan g alakohta koskee sitä ja se on lähtökohtaisesti toinen korvaava toimenpide, joka on jätetty asianomaisen valittavaksi, yleisesti myönnetään, että tämä vaatimus saattaa huomattavasti heikentää asianomaisen halukkuutta suunnitella ammatillista siirtymistä toiseen jäsenvaltioon kuin siihen, jossa hän on suorittanut tutkintonsa, erityisesti siinä tapauksessa, että hän tässä toisessa jäsenvaltiossa suorittaisi täsmälleen samoja tehtäviä kuin hän on siihen saakka suorittanut. [33]

33 — Ks. vastaavasti Euroopan yhteisöjen komission 15.2.1996 laatima kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevan yleisen järjestelmän soveltamisesta — tehty direktiivin 89/48/ETY 13 artiklan mukaisesti (KOM(96) 46 lopullinen, s. 14, 15 ja 21). Ks. myös Parkins, N., "La directive 89/48/CEE: progrès sur la voie de la mise en œuvre", *Reconnaissance générale des diplômes et libre circulation des professionnels*, Institut Européen d'Administration Publique, 1992, s. 47 ja 48.

78. Edellä esitetyn perusteella katson, että ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 3 artiklan a alakohdan ja 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisen luetelmakohdan säännökset yhdessä luettuina eivät ole esteenä sille, että kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset käsittelevät toisessa jäsenvaltiossa tutkinnon suorittaneen henkilön hakemusta saada ryhtyä harjoittamaan ammattia, jonka harjoittamiseen ryhtymiseksi tai jonka harjoittamiseksi kyseisessä vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellytetään tutkinnon suorittamista, kyseiset viranomaiset hyväksyvät kyseisen hakemuksen sen, jota asia koskee, suostumuksella vain osittain ja vapauttavat hänet velvoitteesta suorittaa sopeutumisaika tai kelpoisuuskoe sekä rajoittavat vastaavasti hyväksymisensä koskemaan ainoastaan niitä tähän ammattiin kuuluvia tehtäviä, joiden harjoittamiseen hakijan tutkinto antaa oikeuden ryhtyä siinä jäsenvaltiossa voimassa olevan lainsäädännön mukaan, jossa tutkinto on suoritettu, eikä niitä muita tehtäviä, jotka vastaanottavassa jäsenvaltiossa sovellettavan lainsäädännön mukaan kuuluvat tähän ammattiin.

B *Toinen kysymys*

79. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään lähinnä, onko EY 39 ja EY 43 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että vastaanottava jäsenvaltio sulkee pois tällaisissa tilanteissa sen mahdollisuuden, että tämän valtion toimivaltaiset viranomaiset voisivat antaa osittaisen hyväksymisen sille, että niiden alueella ryhdytään harjoittamaan säänneltyyn ammattiin, kuten tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattiin kuuluvia tehtäviä, pelkästään sillä perusteella, että tämän vastaanottavan jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössään omaksuman tätä ammattia koskevan määritelmän mukaan siihen kuuluvia tehtäviä ei voida erottaa toisistaan, joten sen harjoittamiseen ryhtymistä koskevan hyväksymisen on välttämättä katettava kaikki siihen kuuluvat tehtävät.

80. Useat seikat puoltavat mielestäni sitä, että tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi.

81. EY 43 artiklan toisen kohdan mukaan sijoittautumisvapautta tosin käytetään niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia. Tästä seuraa, että kun tietyn toiminnan harjoittamisen aloittamisesta tai harjoittamisesta on vastaanottavassa jäsenvaltiossa annettu tällaisia säännöksiä, toisen jäsenvaltion kansalaisen, joka aikoo harjoittaa tätä toimintaa, on lähtökohtaisesti noudatettava näissä säännöksissä asetettuja edellytyksiä. [34]

34 — Ks. mm. asia C-55/94, Gebhard, tuomio 30.11.1995 (Kok. 1995, s. I-4165, 33–36 kohta) ja asia C-108/96, Mac Quen ym., tuomio 1.2.2001 (Kok. 2001, s. I-837, 25 kohta).

82. Vaikka on totta, että koska näiden ammattien harjoittamisesta ei ole annettu yhdenmukaistavia säännöksiä, jäsenvaltioilla on lähtökohtaisesti yhä toimivalta määritellä näiden ammattien harjoittamisen edellytykset, jäsenvaltioiden on kuitenkin käytettävä toimivaltaansa tällä alalla perustamissopimuksessa, kuten EY 39 ja EY 43 artiklassa taattuja perusvapauksia kunnioittaen. [35]

83. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sellaisten kansallisten toimenpiteiden, jotka voivat haitata perustamissopimuksessa, kuten EY 39 tai EY 43 artiklassa taattujen perusvapauksien käyttämistä tai joilla tehdään näiden käyttämisestä vähemmän houkuttelevaa, on täytettävä neljä päällekkäistä edellytystä, jotta ne voisivat olla perusteltuja: niitä on sovellettava ilman syrjintää, ne on voitava perustella yleiseen etuun liittyvillä pakottavilla syillä, niiden on oltava omiaan takaamaan niillä tavoiteltavan päämäärän toteutuminen eikä niillä saa puuttua perusvapauteen enempää kuin on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi. [36]

84. Koska vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännöstä, jossa määritellään tämän valtion alueella säännellyn ammatin tehtäväkenttä, seuraa, että sen toimivaltaisilla viranomaisilla ei ole mahdollisuutta antaa hyväksymistä siihen, että asianomainen ryhtyy harjoittamaan vain osaa tähän ammattiin kuuluvista tehtävistä, on selvää, että tämä (pääasian riidan kohteena olevan kaltainen) lainsäädäntö voi haitata sekä henkilöiden vapaan liikkuvuuden että sijoittautumisvapauden käyttämistä tai tehdä niiden käyttämisestä vähemmän houkuttelevaa.

85. Vaikka tätä lainsäädäntöä sovelletaankin erotuksetta vastaanottavan jäsenvaltion kansalaisiin ja muiden jäsenvaltioiden kansalaisiin, on vaikea kuvitella, että se voitaisiin perustella yleiseen etuun liittyvillä pakottavilla syillä kuten kuluttajainsuojalla.

86. En näet ole vakuuttunut siitä, että kaikki tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattiin kuuluvat tehtävät muodostaisivat pääasian kohteena olevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti kokonaisuuden, johon kuuluvia tehtäviä ei voitaisi erottaa toisistaan, jolloin olisi mahdotonta erottaa vesirakennusinsinöörin tehtävät tähän ammattiin kuuluvista muista tehtävistä.

35 — Ks. mm. yhdistetyt asiat C-193/97 ja C-194/97, De Castro Freitas ja Escallier, tuomio 29.10.1998 (Kok. 1998, s. I-6747, 23 kohta); asia C-58/98, Corsten, tuomio 3.10.2000 (Kok. 2000, s. I-7919, 31 kohta) ja em. asia Mac Quen ym., tuomion 24 kohta.

36 — Ks. erityisesti henkilöiden vapaan liikkuvuuden osalta asia C-19/92, Kraus, tuomio 31.3.1993 (Kok. 1993, s. I-1663, Kok. Ep. XIV, s. I-177, 32 kohta); sijoittautumisvapauden osalta em. asiassa Gebhard annetun tuomion 37 kohta; asia C-212/97, Centros, tuomio 9.3.1999 (Kok. 1999, s. I-1459, 34 kohta); em. asiassa Mac Quen ym. annetun tuomion 26 kohta ja asia C-243/01, Gambelli ym., tuomio 6.11.2003 (Kok. 2003, s. I-13031, 64 kohta).

87. Ensi arviolta mikään ei ole *objektiivisesti* asiaa tarkasteltaessa esteenä sille, että esimerkiksi vesirakenteiden suunnittelu ja rakentaminen erotetaan maaliikenteen infrastruktuurien suunnittelusta ja toteuttamisesta. Tämä ilmenee myös Italian tilanteesta, koska nimenomaan vesirakennusinsinöörin ammattiin kuuluvat tehtävät on kyseisessä jäsenvaltiossa erotettu muista tehtävistä, jotka kuuluvat Espanjassa tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattiin. Näin ollen sillä, että sallittaisiin osittainen ryhtyminen harjoittamaan tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattia, sellaisena kuin sitä Espanjassa säännellään, ei näyttäisi heikentävän millään tavoin toisessa jäsenvaltiossa vesirakennusinsinöörin tutkinnon suorittaneen henkilön kelpoisuutta suorittaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa tehtäviä, joihin ryhtymiseen hänen tutkintonsa antaa oikeuden lähtöjäsenvaltiossa.

88. Näin ollen epäilen, vastaako riidanalainen Espanjan lainsäädäntö *objektiivista* kuluttajainsuojan tarvetta.

89. Vaikka oletettaisiinkin, että kyseinen kansallinen lainsäädäntö vastaa kuluttajainsuojan tarpeeseen, koska siinä poissuljetaan se mahdollisuus, että kuluttajia johdetaan harhaan sen, jota asia koskee, ammatillisen pätevyyden laajuuden osalta, tällaista vaaraa voitaisiin lisäksi vähentää sillä, että vastaanottavalla jäsenvaltiolla olisi mahdollisuus vaatia, että hän käyttää esimerkiksi alkuperäistä ammatti- tai tutkintonimikettään, mahdollisesti alkuperäisen jäsenvaltion kielellä, eikä kyseisen vastaanottavan jäsenvaltion ammattinimikettä. [37] Tällainen toimenpide olisi henkilöiden vapaan liikkuvuuden ja sijoittautumisvapauden kannalta vähemmän rajoittava kuin se, että ei tehtäisi lainkaan päätöstä siitä, että hän voi ryhtyä osittain harjoittamaan asianomaista säänneltyä ammattia.

90. Katson tämän perusteella, että toiseen kysymykseen on vastattava siten, että EY 39 ja EY 43 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että vastaanottava jäsenvaltio sulkee pois tällaisissa tilanteissa sen mahdollisuuden, että tämän valtion toimivaltaiset viranomaiset voisivat antaa osittaisen hyväksymisen sille, että niiden alueella ryhdytään harjoittamaan säänneltyyn ammattiin, kuten tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattiin kuuluvia tehtäviä, pelkästään sillä perusteella, että tämän vastaanottavan jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössään omaksuman tätä ammattia koskevan määritelmän mukaan siihen kuuluvia tehtäviä ei voida erottaa toisistaan, joten sen harjoittamiseen ryhtymistä koskevan hyväksymisen on välttämättä katettava kaikki siihen kuuluvat tehtävät.

37 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 66 ja 67 kohta.

V Ratkaisuehdotus

91. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Tribunal Supremon esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/ETY 3 artiklan a alakohdan ja 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisen luetelmakohdan säännökset yhdessä luettuina eivät ole esteenä sille, että kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset käsittelevät toisessa jäsenvaltiossa tutkinnon suorittaneen henkilön hakemusta saada ryhtyä harjoittamaan ammattia, jonka harjoittamiseen ryhtymiseksi tai jonka harjoittamiseksi kyseisessä vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellytetään tutkinnon suorittamista, kyseiset viranomaiset hyväksyvät kyseisen hakemuksen sen, jota asia koskee, suostumuksella vain osittain ja vapauttavat hänet velvoitteesta suorittaa sopeutumisaika tai kelpoisuuskoe sekä rajoittavat vastaavasti hyväksymisensä koskemaan ainoastaan niitä tähän ammattiin kuuluvia tehtäviä, joiden harjoittamiseen hakijan tutkinto antaa oikeuden ryhtyä siinä jäsenvaltiossa voimassa olevan lainsäädännön mukaan, jossa tutkinto on suoritettu, eikä niitä muita tehtäviä, jotka vastaanottavassa jäsenvaltiossa sovellettavan lainsäädännön mukaan kuuluvat tähän ammattiin.

2) EY 39 ja EY 43 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että vastaanottava jäsenvaltio sulkee pois tällaisissa tilanteissa sen mahdollisuuden, että tämän valtion toimivaltaiset viranomaiset voisivat antaa osittaisen hyväksymisen sille, että niiden alueella ryhdytään harjoittamaan säänneltyyn ammattiin, kuten tie-, kanava- ja satamainsinöörin ammattiin kuuluvia tehtäviä, pelkästään sillä perusteella, että tämän vastaanottavan jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössään omaksuman tätä ammattia koskevan määritelmän mukaan siihen kuuluvia tehtäviä ei voida erottaa toisistaan, joten sen harjoittamiseen ryhtymistä koskevan hyväksymisen on välttämättä katettava kaikki siihen kuuluvat tehtävät.